

نومرو: ۱-۹۰

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

داثره اجتهدده

“ Idjtihad ” Constantinople

دور دنجی سنه

اشهر

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری حیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مراخص : الہامی صفا

۲۳ کانون ثانی ۱۳۲۹

آبونه

سندک آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ باره

مسعودیہ قدر ترقی و مدنیتہ پک مقتدرانہ اجرای نفوذ
ایتدیکلری حالده ینہ اسملری مذکور اولمایانہ قدر انسان
وارد ر . . اقران وامثالنه ، متانت کفتار ، استقامت
واناموس ، دوام سعی ، اعتدال خصوصلرندہ نمونہ
اولوبده ، بتون تواضعلرینہ رغباً ، حال واستقبالده
مملکتک رفاه وسعادتنہ مدخلدار اولمه مش آدم یوقدر . .
چونکہ اونلرک حیاتی وسجایاسی الک نہایت دیکرلرینہ
خبرلری اولمده دن ، سرایت ایدر ، وابدیاً بو حسن مثال
ازمنہ وانسال مستقبلہ طوعری انتشار ایدر .

هرکونک تجربہ سی کوستریورک آتشی شخصیتلر
دیکرلرینک حیات وفعالیتی اوزرینہ الک متین تاثیراتی
حصولہ کتیروب - حقیقتده - الک مکمل عملی تعلیم
وتربیه یی تشکیل ایدیورلر . . مکتبلرک ، آقاده میالرک ،
مدرسہ لرک ویردکلی تعلیم وتربیه بونلرک یانده نسبتاً
پک ابتدائی قالیور . . اصل دهافذ تعلیم وتربیه هرکون
خانہ لر مزده ، شهر لرده ، محاسبہ خانہ لرده ، دارالصناعہ لرده ،
فابریقه لرده : بشرک بوقرنجہ یوواسی کبی ایشلک تجمعکاهلرندہ
موعد ملاقاتلرندہ ویریلن . . ویبازو ایله چلیک صابانلر
اوزرنده اوکره نیلن بالذات تعلیم وتربیه حیاتدر . . هیئت
اجتماعیه نک اعضاسنه ویردیک یی بوسوک تعلیم وتربیه فعالیت
حسن حرکت ، جهد نفسانی ، تکمل ، مراقبہ نفسانی ،
قیصہ جہ سی ، (شیلہ ر) : « نوع بشرک تعلیم وتربیه سی »
تسمیه ایتدیک یی وامور ووظائف حیاتک اتمامنه بشری
صالح قیلان ، اونک الک یوکسک خواص وملکاتی تربیه یی
ساعی هر نه وارسه اوندن عبارتدر . (مابعدی وار)

ساموئل سمایلسی — دوقتور اورخان رضا

اجتماعیات و اقتصادیات

پک چوق انسانلرک کونلرجه کورمه دکلی ایشی بر قاچ
ساعت طرفرنده همده دهامکملیت وظرافتله انضایه خادم ماکنه لرک
ایجاد یی جمعیت بشریه یی اجتماعیات و اقتصادیات جهتلرندن شدتله
متأثر ایله مشدر . ایشته بو تأثیرک زیادہ اون طقوزنجی عصرده
کوزہ چارپیور . چونکہ حیرت افزا ماکنه لر انجق اوعصرده

اییدن ای ییہ تکمل ایتش ، شمشیکی حال فوقالعاده مهم
ثمره لر یی او زمانده کوسترمکه یاشلامشدر . ماکنه لرک ایجاد یی
اولا کندی ال ایشلریله کچین بر چوقلر یی ایشسر برافدی .
بر چوق خلق ، بر خیلی کوچوک کوچوک ارباب صنعت بوندن
شدتله متأثر اولدی . بر طاقم سرمایه دارلر ایچون مهم بر
منبع ثروت اولان او ماکنه لر دیکر اورتہ حالیلر ایچون بر
سبب فقر تشکیل ایدیور ، بر چوقلری بو حالدن متأثر اولیوردی .
او زمانہ قدر الک فلاسفی طانیلان قواعد اقتصادیه بو احوال
قارشینده خزانه اوغرامش یاپراق کبی تتره مکنده ، بعضلری
طرفندنده بوفرستدن بالاستفاده یرہ دوشورولسنه چالیشلر
ایدی . بو حالدن الک زیادہ متأثر اولانلردن ، بو حالی جمعیت
بشریه ایچون بر فلاکت عداییلرلردن بری ده « سن سیمون » در .
بو ذلک ایکی شیء نظر دقتی جلب ایدیوردی . دینک ضعفی ،
صنعتک ترقیسی . حقیقه دیانت خرسستیانیہ او صیره لرده پک
کوشه مش ، غریب ، غریب وضعیتلر ، آرددهده منافزلر
حصولہ کتیرمشدی . ایشته بو احوال قارشوسونده « سن سیمون »
بر چاره بولیوردی ! چوروین ، تفسخ ایدن دین یرینہ یکی ،
جمعیت بشریه ایچون مفید بر دین بولقی . معلومدرک دین اولولری
دینلرک نشری ایچون الک زیادہ محیطلر یی نظر دقتہ آلیرلر ،
واوکا کوره نشر افکاره باشلارلر . ذاتاً کتب سماویده بو
جهتلری بزه واضعاً کو - ترمکده در . مثلا حضرت موسی نبوتی
اعلان ایتدیک یی زمان مصرده - جریالزلیک ایلر بله مش ، هرکی
حیرتده برافشدی . ایشته عصای موسی اونلره قارش یی فوقالعاده
برمعجزه ایدی .

کذلک حضرت عیسانک زمان بعثتده طبابت واجتماع
ادوار اولیه یی نسبتاً ایلریده بولندی ، او زمانکی انسانلری
اقناع ایدہ ییلہ جک بر مؤثر انجق او خصوصلارده حائر صلاحیت
بر معلوماته صاحب بولنسیله مشروط اولدینی ایچون جناب عیسی
اوحقایق جامع بولنمش ، وکتب معتبرده محرر اولدینی وجهله
اولوی دیریتلر مشدر . زمان سعادتده ايسه بلاغت وخطابت بردرجہ
قصویہ واصل اولمش ، اصحاب معلقات طرفندن یازیلان اشعار
اوزمانکی عربلری بہت وحیرتہ دوشورمشدی . ایشته حضرت
پیغمبرک معجزہ عظیمہ سی اولان قرآن کریم اونلرک اشعار یی ،
متنلرندہ کی حکیماتی کولکده براقه جق بر حال مکملیتده اولورق
کندینسه ملهم اولدی .

بونلر بویله اولدینی ، وسن سیمونده بو حقایقہ واقف
بولندی ایچون محیطلرک مظهر قبولی اولہ ییلہ جک بر دین آنجق
دین اقتصاد یی اولہ ییلہ جکنہ حکم ایتدی . وایله بر دینک
اساساتی قورمغه باشلادی .

بوفکر کندینسنہ نرہ دن کلیوردی ؟ سن سیمون دیوردیکہ
جمعیت بشریه یی اداره ایتدیک یی فرض اولنان قراللری ، باش

ايش نسبتنده حصه آله بيلملى در . فابريقه ي اداره ايدنلرده ايريجه بر حصه آيرلسون . جمعيت بشريه نك اداره ملكيه وضابطه سنه كلنجه بونك ايچون ده ايكي مجلس تشريي تشكيلى موافق كوربيور . بو مجلسلردن برينى صرف صنعتكاراندى ، ديكرينده ارباب ذكا ومعلوماتدى تركيب ايدبيور . صنعتكارلر مجلسى صنعت نقطه سندن تطبيق لازم كلن خصوصاتى تعيين افكار عاليه صاحبلى ده اونلرى ايجابات فنيه وزمانيه توفيق ايدلسنى وبولردن مناسب كوريله جكلرك اساسيله علاقه داراولسنى قبول ايليور . كوريلوركه سن سيمون ديكر بعض مقتصدىن كى هر كسه سويه تمتع توييى تصويب ائمه يور . ذكاى ، معلوماتى اساس اخذ ايله يور . يالكز اونك ايسته ديكي منابعده اشرا اكر ، شمديكى مساواتسزلى رفعدر . فقط بوسورتله توزيعدن بالنتيجه حال حاضر تولدايده مى ؟ مادامكه ايچلردن بر طاقى فضله بر حصه تمتعه مظهر اوله جق ، ووافضله قوتله ديكرلردن ثروت جهتيه تقوى ايله مش بولنه جقدر . عجب او ثروتر كون دن كونه مهم بر مقداره بالغ اوله ماى ، وواقدارله ينه رقابت تولد ايد مى ؟ بو احتمالى اورته دن قالد برمق ايچون آلات وادواتك اشخاصه انتقال ايدمه جكنه ، طوپراق كى وسايطك دائما انسانلر يندنه مشترك المنفعه قاله جفته دائر بر قانون وضع اليككه قابل اوله ييلور . بويله بر قانون اورته يه قويمق واوندى انسانلرك منافع حقيقيلرى احتمالى بلكه مك طوعرى اوله ييليرى ؟ سن سيمونى نلرك ، شارل فوريه لرك ، لوى بلانلرك ، امثالنك بوتون بويولده كى افكار ومطالعائى نظرياتدن اونه يه كيده ممش . صوكره دن كان اقتصاد علماسنجه شاين رد كورلديكى كى اك اوراق بر عملى مظهر يته ده ناقل اوله مامشدر .

شارل فوريه فلانسترلر تصور ايدبيور ، اوده بالنتيجه بورايه واريوردى . او يالكز فلانسترلر اداره ايدنه نلره بر حصه ذكا آبيريور . فلانسترلر ديكر سكانه متساويا معامله ايليوردى . يالكز وقيته ماللرى مصادره اولنان ، ودينه تقدير ايدلن قيمتلى محتوى قويون ويرلن ايكي صاحب سرمايه ي ايريوردى اون طقوزنجى عصر ك نصفه ياقين زمانلرده سن سيمونك شارل فوريه نك بوفكرلردن قسماقرلى بر فكر درميان ايدلدى . لوى بلان آتيله سوسيال ايسته يور . بو آتيله سوسيال ده عيى صنعت منتسبلر نك بر آرده چاليشديرلسندن ، بوسورتله ارباب صنايعى قسملره ايروب يينلرنده شركتلر حصوله كيتيرمه سندن عبارت اوله رق قبول ايدبيور . يالكز سن سيمونلرله شارل فوريه كندى نظرياتنك ساحه عمليه حقيقماسنى خلقك كنديسندن بلكه يوردى . لوى بلان ايسه اشخاصك بويله بر تشبته بولنه ميه جقلىرى ، بولونسه لرده موفق اوله ميه جقلىرى فرض ايدبيور ، اونك ايچون ارباب صنايعى بويله پارتى پارتى بر آره يه كيتيرمه يى حكومه تحمىل ايدبيور .

وكيللىرى ، مأمورلى بر آنده معدوم فرض ايدرسه ك جمعيت بشريه بويوقلقدن متأثر اولورى ؟ شبهه سز اولماى ! چونكه هر كس ينه ايشيله كوجيله مشغول اوله ييلير . حالبوكه احتياجات بشريه يى تأمينه صرف ماحصل غيبت ايدن صنعتكاران اك كوچوك كندن اك بيوكنه قدر بر كونده يوق اولورسه طبيعى احتياجات بشريه اودقيقه ده تظمين ايدلكدن قاله جق ، بوقالبيله ده هر طرفده بر توقف وقوعوبله جقدر . بو نظريه سيله صنعتكارانده مأموردن زياده جمعيت بشريه ايچون لزوملى اولديفته واونك واونك ايچون ده تأسيس ايدمى جكى دينك اساسى صنعتك تشكىل ايلمى لازم كله جكنه قناعت كيتردى .

سن سيمون بويى نصل وجوده كيتيريوردى ؟ او اوله ملكيته معترض بوليور . هله ملكيت اك زياده وراثت طريقيه انتقال ايتديكى ايچون بلااستحقاق قوجه بر ثروته بوقانقرله شتله معارض بوليوردى .

طبيعت قواى موجوده سنى انسانلره متساويا بذل ايدبيور ، هيچ كيمه يى نم لا يحصاسندن محروم بر اقا يور . بويله ايكن انسانلرك حتى اوقواى طبيعىه دن بيله منفرد صورتده استفاده لرى شاين قبول اولورى ؟ برزنيكن باباسندن كنديسنه اوئا انتقال ايدن يوز بيكلرجه هكتار اراضيه صاحب اولسون ، وانلرك تمامى وياخود بر قسمى ايسته ديكي كى آلوب يچهرك بيكلرجه ليرالره قاووشسونده كنديسندن هيچ فرق اولمايان ، بلكه ده ذكا و درايث جهتيه مشغول بولنان بر ديكرى صرف بر ولادت يوزندن اولطفدن محروم قالسون . بو صريح حقسزلى ، بوكوزه باتان مساواتسزلى تشكىل ايتمى ؟

بوتون بو نقاط نظر سن سيمونك واونك مروج افكارى اولان سن سيمونيه نلرك افكارى جلب ايتكدن ، بوكاهر حالده چاره بولنسنى ، طوپراقدن سعادت بشريه يه يارايان هر شيدن بوتون انسانلرك على السويه سويه احتياج ايلمى ترويچدن خالى قالايوردى .

او ، و بيكلرى ايشه يورلردى كه هر كس منابع استفاده يه مظهر يته مساوى اولسون . بونك ايچون ده بر فرضيه ترتيب ايدبيوردى . ديوردى كه ؛ انسانلر وضعيتلرينه كوره بر فابريقه تشبيه اوله ييليرلر . ياخود اونلرى بيم تخيل ايتديكم بر فابريقه حياتى حالنده يشماقله ده مختيار اوله ييليرلر . بن اوله بر فابريقه ايسته يورم . عموم انسانلر تحت حكمنه آله جق اوله بر حيات اجتماعيه آرزو ايدبيورم كه اوراده يالكز سى وغيرت حكمران اولسون فابريقه نك آلات وادواتى عمومك استفاده سنه معروض اولله برابر باشلرنده بيه كنديلردن منتخب بر هيئت طرفندن فابريقه نك استحصالات و منابع استهلاكى تعيين ايدلسون . بوسى و عملدن حاصل اوله جق تمتع عمله پيننده توزيع ايلملى فقط هر كسك ذكاسى واوذ كاسايه سنده وجوده كيتيره جكى

قوام اقوام

قونفرانس [*]

بویوک هیچ بیر شی یوقدرکه جسارتسز وجود بولمش اولسون. عالم مادیاتده کی فتوحات ایچین جسارت نه قادار لازمه معنویات و افکار علمنده کی فتوحات ایچین ده جسارت اوقادار لازم در.

بو صمدانی قوتدن استفاضه ایتمکسزین سزه ، سطحی و علی العاده سوزلردن غیری بیر سوز سویله یه مه جکمه امینم . بناءً علیه بنی دیکله یلردن ، قولاقلرینی متین طومالارینی رجا ایدیه جکم . بعض سوزلر قولاقلره خنجرلر کیچی کیر . فقط قوش تویو دوشکلرده یا تمناک انتاج ایتدیکی عاقبت و عاقبتی کوردک . خشین حقیقتلری صوصدورمانک ، اغفال و غفلته قونسر ویردیرمه نك الیم نتیجه لرینی کوردک .

یاره نك اوزه رینه پرده چکمک چارده نك کوزینه میل چکمک در .

بو مقدمه دن صوگره دولترک حیاتلرینه متعلق عقیده لریمی ، نصوص شکنده ، بیرسطرله عرض ایدیه یلیرم . بو عقیده لر کندی اجتہاد و قریحهم محصولی دکل دولترک حیاتنک تقریر ایتدیکی قانونلردر :

دولتر مبناسنک پایکاهی ، اهالیسنده شو اوچ نوع اشتراکک تقرر ایتمش اولماسی ایله وجود بولور :

حسیات مشترکه . اعتقادات مشترکه . منافع مشترکه . هانکی حکومت بو اوچ « پیه دستال » بو اوچ پایکاه اوزه رینه قورولمش ایسه یو کسلمش ، توسع ایتمش ، تأید و تأبد ایتمشدر . بو اوچ نوع اشتراکک اجرایی حکم ایتدیکی مملکتلرده ، داخلی اختلافات مستمره دن و خارجی تعرضات مؤثره دن قورقولماز .

عثمانی امپراطورلانی بو اوچ نوع اشتراکک یوزینی بلکه عشیرت حالندن دولت حالنه کچدیکی ایلک دورلرده

[*] عثمانی دولتنک سنه دوریه استقلال مناسبتیه

لوثی بلان بوفرضیه سیله اده اتمک ایسته دیکی نتیجه بوسورتلرله تشکیل ایدیه حک آتیه لرده رقابت قالمش ، برینه متعداً و بلاتفاق سبی و غیرت قائم اولمش اوله جنی جهته سعادت بشریه شمیدیکندن اینی و سالم بر صورتده تأمین ایدلمش اوله جق و انسانلر اده سنده کی مساواتسزلیق اورته دن قالمش بولنه جقدر .

کوریلورکه لوثی بلان بونظریه سیله نه ملکیتی قالدیرمه نه ده دیگر بر صورتله جمعیت بشریه یی آتی بر صورتده سارصمه متایلدر .

اونک ایسته دیکی ارباب صنعت و تجارتک متعداً تأمین منفعته سبی و غیرتلی ، سبی و عمللرینک بشقه لری حسابنه دکل انجیق کندی منفعتلرینه حصر و تحدیدیدر . حق او درجه ده قوت قلب ایله ادعا ایدیورکه حکومتجه یالکزر بر قاچ نوع صنعت اربابی بو غایه ده برلشدیرمک حصول مقصده کفایت ایدر . چونکه بو صورتله وقوع بوله جق اشتراکدن حصوله کله جک حال باطبع دیگر ایشچیلرک یالکزر باشنه وجوده کتیره چکیرندن اوجوز اوله جق ، و عین صنعت داخلنده فقط خارج قالانلر او وقت برلشمکه و دیگر صنعت اربابی ده عین صورتله آتیه لر وجوده کتیرمه که مجبور ایدیه جکدر . آتیلرک بو صورتله تعددی بو کونکی انسانلرک آره سنده فنا فنا نتیجه لر ویرن رقابتی قالدیره جفندن بو صورتله بشریتک بر سعادت کامله یه مظهریتی تأمین ایدیور .

کوریلورکه اون طقوزنجی عصرده کی معتدلرک بوتون مقصدلری هیئت اجتماعییه ماکنه لر یوزندن عارض اولان تبدیلی تعمیره منحصردر . اجتماعات ، اقتصادیات بوکون تماماً یکدیگرینه مربوطدر . اقتصادیات بارو متره سنده کی اوراق بر تبدل اجتماعات اجتماعیاتده کی جزئی بر تحول اقتصادیان شیدته اجرایی تأثیردن خالی قالیور . فقط بوتون بودوشونجه لر مع التأسف حالا بشریت ایچون بر ظل خیالدن قورتولما مقده بشریت اجتماعیات ، اقتصادیات مناسبتیه هر کون برر صورتله صارصلمقده در . بو نظریات اون طقوزنجی عصرک نصف اوله کی مقصدینک افکاریدر ، او عصرک نصف اخیریه یکرمنجی عصر . اورته یه بشقه دستورلر قوعمش ، یکی نظریات بونلر قدر خیالی اولماقلا برابر اکثریا بر حقیقت قطعیه ماهیتی اکتساب ایدیه مکده بولنمشدر . مع مافیه تنی ایدلم که سعادت بشریه یی تأمینه معطوف اولان فکرلر جای قبول بولسونده زوالی انسانلر معروض قالدقیری الیم فلاکتلردن یا قالرینی قورتارسینلر .

۱۱ کانون ، ثانی ۳۲۹ استانبول ولایتی املاک امیریه مدیری

محمد زکی